

TARTU PÜHIMA NEITSI MAARJA
PÄRISPATUTA SAAMISE
KOGUDUSE

TEATED

ISSANDA AASTA 2005

APRILL

NR. 5

SELLES NUMBRIS:

- ISA MIGUEL RÄÄGIB KOHTUMISTEST PAAVSTIGA JA MUUTUSTEST KIRIKUS EESTIS.
- EESTIS UUS APOSTELLIK ADMINISTRAATOR
- PIISKOP PIISKOPIST

KATKEND PAAVSTI TERVITUSKÕNEST PÄRAST PÜHA MISSAT TALLINNA RAEKOJA PLATSIL SEPTEMBER 1993

Me peame üksteist vastu võtma, sest Kristus on meid vastu võtnud. Me peame üksteist inimeste vahelistes suhetes vastu võtma. Sest teatud mõttes taanduvad need suhted inimisiku õiguste austamisele. Vastastikune vastuvõtmine rahvaste- ja riikidevahelistes suhetes väljendub vastastikuselt üksteise õiguste tunnustamises. Seega on kogu inimlik kooselu taandatav õiguskorrale - isikute õigustele ja rahvaste õigustele.

Üksteist vastu võtta tähendab austada teiste õigusi eri rahvaste kontekstis. Suurtel rahvastel ja väikestel rahvastel peab olema õigus kogeda ühesugust austust oma õiguste suhtes. Kui niisugune vastastikune austus puudub, on meil oht tagasi jõuda sinna, kust me oleme äsja eemaldunud, sest meie sajad on andnud tunnistust, kuidas võidakse ini-

meste ja rahvaste õigusi maha tallata. Kui me tahame astuda uude Euroopasse, mis on õiglane, traditsioone austav, ka kristlik, kristlikelt juurtelt kasvav, siis peame neid kahte õiguskorda sügavalt vaagima: isikute õigusi ja rahvaste õigusi.

Meil on veel hästi meeles see traagiline

jätukub lk.2

periood käesoleva sajandi Euroopa ajaloos, kui kõik olid valmis teiste vabadust ja õigusi jõuga maha tallama. See oli hirmu ja ähvarduste aeg; aeg, mil domineeris jõuga ülemvõimu saavutamise printsiip.

Nüüd me tahame minna uude ajajärku. Pärast selle sajandi kogemusi, aastakümneid kestnud inimlikke, isiklikke ja rahvuslikke kannatusi, tahame astuda vastastikuse austuse ajajärku, kus ka suured väikesi austavad. Tuleb austada kõiki. Kõige väiksematel on eriti vaja, et nende suveräänseid õigusi austataks. Ei tohi pääseda maksvusele hirmu ja ähvardused, kui mõni on teistest tugevam ja suurem. Suuremad ja tugevamad mitte ainult et ei tohi tekitada hirmu ja ohutunnet väiksemates, nad peavad ka garanteerima üksteise õiguste täieliku austamise.

PAAVSTI KIRJUTISI EESTI KEELES:

Entsüklikad:

Centesimus Annus

Entsüklika Kiriku sotsiaaldoktriin Rerum Novarum'i sajanda aastapäeva puhul.

Ecclesia de Eucharistia

Entsüklika armulauasakramendi osast Kirikus.

Apostellikud kirjad:

Rosarium Virginis Mariae

Apostellik kiri Pühast Roosipärjast

Kiri perekondadele

1994. aasta - Pereaasta puhul

Mane Nobiscum Domine

Armulaua-aasta puhul

Kõik need kirjutised on saadaval internetis www.katoliku.ee

Tulemas on väljatrükk kahest: *Rosarium Virginis Mariae* ja *Ecclesia de Eucharistia*.

INFO JA SÜNDMUSED APRILLIS

Koguduse liikmeid, kes pole vastu võtnud **Kinnitamise sakramenti**, aga seda soovivad, palutakse pöörduda koguduse preestri poole.

Loengud toimuvad esmaspäeviti, kell 20.00.

Kinnitamine toimub 5. juunil.

+

Isa Xavier Riera Sans käib iga kuu viimasel esmaspäeval kell 19.00 pidamas loengut **Opus Deist**.

+

Avalduste vastuvõtmine Tartu Katoliku Kooli esimesse klassi kestab 15. aprillini.

+

Esmaspäeval, 11. aprillil kell 18.00 toimub Tallinnas Peeter-Pauli katedraalis **pidulik reekviemimissa paavsti mälestuseks**, kuhu on kutsutud kõik preestrid, orduinimesed ja ilmikud.

Seoses sellega **jääb esmaspäeval** kell 18.00 Tartu kirikus **missa ära**. Samuti ei toimu kateheesi loengut.

+

Poola Vabariigi presidendi visiit Eestisse jääb ära!

+

23.aprillil, kell 14.00 Piritla kloostris, kõneleb **laiemalt palverännakutest**, Soome birgitta õdede suur sõber, **doktor Marko Vähetalo**. Loeng on eestikeelne.

+

30. aprill sõidab Eestist grupp noori neokatehumeene Amsterdami, kus toimuvad ettevalmistused Ülemaailmseteks Noortepäevadeks Kölnis. Kokku on sõitjaid 35 inimest, kaasaarvatud isa Miguel. Peatutakse Magdeburgis, kus isa Migueli sõnul tehakse 12 tundi misjonit, lauldakse ja palvetatakse. (Magdeburgist on pärit isa

Migueli vanaisa.)

Tartus on isa Migueli äraolekul (29.04-01.05) preestriks **isa Gustavo**, kes on Tallinna ja Pärnu koguduse vikaarpreester.

+

+

9. aprilli tähistas õde Benedikta oma 30. juubelit. Õnnitleme!

ÜKS KÜSIMUS:

RÄÄKIGE OMA MÄLESTUSI
JOHANNES PAULUS II-ST.

3. mail kell 12.00 toimub kirikus missa ühe linna külastava Poola tudengi korporatsiooni palvel. Kohal on poolakaid üle Eesti.

KOGUDUSE ELUS TOIMUNUD:

Ülestõusmispühade vigiilal kl 22.00 ristiti kaks last, Marta ja Mari-Ann Jahhu, kl 01.00 alanud neokatehumentaalse koguduse vigiilial ristiti kaks täiskasvanut Jakko Noorlaid ja Manus Olesk.

+

Maarja maja keldris on seintel uued joonistused, mis on seotud neokatehumentaalse kogemusega. Joonistused tehti ülestõusmispühade vigiiliaks, et kaunistada ruume, olles sümbolitena ka katehheetiliseks materjaliks. Piltide autor on Kiko Arguello.

Tõetruu koopia saamiseks suunati pilt projektoriga seinale, seejärel joonistati selle järgi kontuur, mis pärast ära värviti. Isa Miguel hoidis töödel silma peal ja joonistas näod. Abiks oli neli inimest kelle hulgas oli ka üks restauraator, Hispaania linnast, Palos de la Fronterasest pärit Maria de la Guadra.

Töö sai valmis vähem kui kuu ajaga ja on mõeldud kingitusena Tartu kogudusele.

+

Liina Lepik ja Ave Kõiv Tartust sõitsid möödunud pühapäeval (3.aprillil) Rooma, et jätta hüvasti Püha Isaga. Nad läksid sinna hääletades ja jõudsid kohale juba kolmapäeva õhtuks. Nad ootasid Peetruse basiilika ees järjekorras 5 tundi, liikudes selle ajaga vaid 10 meetrit; siis aga kutsuti neid kõrvale ja juhatati otse basiilikasse.

Peapiiskop ZURBRIGGEN:

Paavst ordineeris mind piiskopiks 6. jaanuaril 1994. Kuigi tal oli siis raske kõndida, tuli ta minu ordineerimisel siiski altarilt alla. Tavaliselt läksid inimesed ise üles või tulid teised piiskopid käsi peale panema. Nuntsiusena oli mul igal aastal temaga audients, kus pidin teda informeerima olukorrast ja sündmustest.

Ja see oli päris huvitav, sest olin ka natuke seotud tema visiitidega. Esimest korda Saksamaal, siis Prantsusmaal, kuigi seal olid vaid üksikud asjad, mida pidin tegema. Aga olid ka visiidid, mis ma ise korraldasin, esimesel korral Gruusias ja siis Armeenias. Ja see oli alati meeldiv, sest Püha Isa pidas meeles üksikasju. Ta rääkis, et “kas sa mäletad, kui ma olin haige, olin tulnud just Indiast ja mul oli palavik, ma värisesin. Siis kõik mõtlesid, et homme on vist Püha Isa voodis ja tal on raske.” Järgmine päev oli aga kõik hästi, ta võttis osa kogu programmist: õnnistas kabeli selles majas, kus peatus. Ta oli nõ „esimene kodutu“, kes seal majas peatus. Nüüd on seal Ema Teresa õed. Ta kohtus Ševardnadzega ja patriarh Iliat II-ga. Kurb oli, et Püha Isa ei saanud pidada Gruusias ortodoksidega palvust. Seal süüdati mõned küünlad ja lauldi mõned laulud, aga see ei olnud päris see. Mina tegin ettepaneku lugeda „Meie Isa“, aga öeldi, et see on liiga ohtlik, sest inimesed ei ole valmis ega saaks aru. Kuid ma arvan, et inimesed oleksid väga hästi

aru saanud.

Hilisematel kohtumistel küsis ta alati, et kuidas Ševardnadzel või patriarhil läheb ja kas ma mäletan seda või teist asja; olid visiivid, mis temasse jälje jätsid.

Kui ma Püha Isa külastasin, saime me ikka naerda - ei olnud nii, et olid ainult mingid üliolulised asjad.

Ja tegelikult on ta nüüd kohal uuel ja müstilisel viisil - pühade osaduses. Ta valmis tab nüüd usus meile teed taevasse.

Püha Isa oli väga armastatud, aga inimesed ei pannud alati tähele seda, mida ta ütles. Ta oli väga nõudlik noortega: ta ei ütelnud, et „lõbus elu“ ja tehke mida tahate. Ta rääkis puhtusest, truudusest, pühendumisest elus ja sisukast elust: ikka selleks, et saada pühakuks.

Üks õde rääkis mulle oma vestlusest Püha Isaga noortepäevadel. Püha Isa küsis, mis on tema kutsumus. Õde rääkis, kuidas ta oli seal noortepäevadel abiks ja et teda väga puudutas Püha Isa jutt, et igäihel on võimalik saada pühakuks ja järgida Jeesus Kristust. Nüüd on ta ordu. Ma arvan, et selliseid noortepäevadest alguse saanud kutsumusi on teisi.

Nüüd peame palvetama paavsti ees, aga ka kardinalide eest, et nad teeksid hea valiku.

Piiskopiga vestles H.H.

ÕDE VOJTECHA:

1993. aasta september jääb sügavalt minu südamesse, sest külastasin siis esmakordselt Eestit, osalesin Tartu Katoliku Kooli avamisel ja sain Paavsti poolt õnnistuse.

Olin varem olnud Paavsti missal Roomas ja Tšehhis, kuid isiklikult temaga kokku ei puutunud: olin osake suurest usklikte hulgast. Siin Eestis sain Paavstiga Tallinna kirikus lühidalt ka vestelda ja ta tegi minu

peale väikese ristimärgi. Tundsin, et on tõesti tõde, mis Jeesus ütles oma esimesele paavstile Peetrusele: kinnita oma vendi. Kohtumine Johannes Paulus II-ga ja tema isiklik eeskuju kinnitas minu usku.

NIILO KALDALU:

Kui paavst külastas 1989 a. Soomet ja kohtus muuhulgas Eesti katoliiklastega, olin äsja Kirikusse tulnud. Tol ajal vaatasime kogudusemajas mitmeid kordi videot paavsti missast Helsingis ja mulle tundus ilmvõimatu, et võiksin kunagi näha Püha Isa silmast silma oma kodumaal.

Paavsti visiidi ajal 1993 a. sattusin nende õnnelike hulka, kes said olla tema missal ministrandid. Isa Rein Õunapuu valis välja mõned inimesed Tallinna ja mõned Tartu kogudusest. Minu kogemus missateenrina oli pea olematu, olin paaris Peeter Tenjesega, kes oli kogenud ministrant ja meie ülesanne oli kätepesu. Peeter kallas vett, mina ulatasin käteräti. Ministrantide tegevuse harjutamiseks tehti Tallinnas nädal varem eraldi proov, korraldajad olid õige närvis, segadust omajagu.

10. september oli imeilus päikeseline päev. Paljud üksikasjad sellest erilisest päevast on jäänud mällu justkui filmilindile. Kõik ministrandid said paavstilt armulauda ja ta kohtus meiega peale missat Õpetajate Majas. Kõige rohkem on Pühast Isast meelde jäänud tema eriline helge, rahulik olek ja see, kui ta kõneles eesti keeles. Üks asi, mis mind puudutas: paavst rääkis väga lihtsalt. Olin harjunud sellega, et inimesed püüavad avalikkuse ees rääkida keeruliselt ja tähtsalt, nii et kontrast oli suur. Teda kuulates tundsin, et lihtsus on väga oluline ja et paavst räägib nagu isa oma lastele: mitte selleks, et muljet avaldada, vaid et temast aru saadaks.

TOIVO REITALU:

Mäletan paavst Johannes Paulus II Eesti külastuse ettevalmistusi ja külastust. Ettevalmistusteks sõitsime eraldi Tallinna, et vajalikke liikumisi õppida ja ülesanded ära jagada. Ministrantide liikumisi õppisime Tallinna Kirikus, kus meid juhendasid isa Rein Õunapuu, meie tollaegne piiskop Justo Mullior ja paavsti sekretär. Õhkkond oli kaunis närviline ja saime päris mitmeid kordi elementaarseid liikumisi proovida. Meie tollaegne piiskop polnud meie oskustega üldsegi rahul. Paavsti sekretär aga suhtus kõikidesse segadustesse stoilise rahuga.

Paavsti külastusele eelneval õhtul ja ööl valmistasin veel lisaks oblaate, sest arvati, et osa protestante tuleb samuti armulauale. Liikus jutt, et selleks teenistuseks andis paavst eraldi loa protestantide jaoks, et nad võiksid osaleda meie armualal. Nii pidin siis veel eelneval ööl lõikama suurema koguse oblaate. Teenistuse telgitagustest asjadest oli muidugi suur kingitus, et kõik ornaadid ja 'komzad' jäeti Eestisse. Paljud ei tea, et veel praegugi kasutame kirikutes just neid rõivaid. Samuti ka pidulikke ornaate.

Paavsti külastusest oli eriti meeldejaav see, kui paavst sisenes Tallinna Kirikusse. Tartu kogudus tuli bussiga sama päeva hommikul. Nendega koos tuli ka õde Blazena Tšehhist, kes kohtus siin Eestis, kus ta aastakümnete eest töötas, paavstiga. Selle lihtsa kohtumise juures viibida oli liigutav.

Minu paavstiga kohtumisest mäletan hetke, kui paavst tuli raekoja platsile Õpetajate Majja, kus asusid teenistuse ministrandid. Seal rääkis ta kõikide ministrantidega üksikult ning tervitas iga ministranti eraldi. Mida ta mulle konkreetset ütles, kui meid tutvustati, ei mäleta, ainult vaid seda väsinud aga erksat paavsti silmavaadet. Tähtis oli ka see lühike kõne, mille paavst pidas missa lõpus.

Kohtumistest paavstiga võib lugeda ka:

Eesti Päevalehest

4.04.2005 "**Õde Richarda:** paavstiga kohtumine oli mu elu kõrghetk"

05.04.2005 **Isa Vello** artiklit "Kolm

kohtumist paavstiga"

ja Eesti Ekspressist

07.04.2004. "*Johannes Paulus II Tallinnas*"

EESTI KATOLIIKLASTE ITAALIA PALVERÄNNAK 24. MÄRTSIST KUNI

4. APRILLINI 2000.

AASTAL

Kirja pani palverännakul osalenud Nils Johannes Paulus Niitra

Püha Isa õnnistussõnad Eesti palveränduritele

*Dear Brothers and Sisters from Estonia!
I warmly welcome you on the occasion of your National Jubilee pilgrimage, led by Archbishop Erwin Josef Ender, Apostolic Administrator of Estonia and Apostolic Nuncio. May your pilgrimage to the tombs of the Apostles Peter and Paul strengthen your faith and your commitment to live according to the standards of the Gospel. As you walk in the footsteps of the holy martyrs of Rome, may you deepen your love of the Lord and his Church, and become ever more ready to serve your less fortunate brothers and sisters. Be courageous witnesses and joyful messengers of Christ's living presence in the world!
God bless you! God bless Estonia!*

Niisiis, peatudes Püha Peetruse katedraali lähistel helistab prees-tritele meie piiskop Erwin Joseph Ender ja teatab, et Püha Isa tahab pidada oma igahommikust mis-sat Eesti palveränduri-te osavõtul.

Olgu me veidi enne seitset Vatikanis, lisab piiskop. Ärevus ei võta maad mitte ainult 45 lamba, vaid ka kahe karjuse seas.

Me jalutame õhtutuledes inimitühja Vati-kani, pikad-pikad Püha Peetruse väljakut ümbritsevad sammaskäigud haaravad meid kätena enda rüppe täpselt nõnda, nagu mõjukuse kunsti vallanud arhitektid kavandasiid. Ilmselt oleme me kõik Juma-lariigile praegu lähemal kui tavaliselt. Juba on tehtud viimased ettevalmistused äsja Jeruusalemmast naasnud Johannes Paulus II hommikuseks avalikuks audientsiks ja tuhanded toolid ootavad istujaid.

Ootusäreva tundega naaseme me bussi ja hilineme oma kannatlike vastuvõtjate juur-de, ühele paljudest Rooma mägedest, millel värskelt valminud kirik. Tugevate Vana-Rooma arhitektuuri mõjustustega punastest tellistest kirik meenutab veidi basiilikat. Väsinutena toimetatakse meid perede õhtusöögilaudadesse ning pehme-tesse vooditesse.

Ärkamine kell 5.15 ei ole raske isegi neile, kes sellel ööl magasid. Sama teed mööda tagasi Vatikani ja läbi sammaskäikude paavsti lossi juurde, kuhu muidu üsna et-tevaatlikud turvamehed meid pikema ju-tuta sisse lasevad. Meiega on ühinenud piiskop Erwin Joseph, kes paistab päris hästi teadvat, milline trepp ja saal nen-dest paljudest tuleb valida, jõudmaks just õigesse kohta. Üleliigne ballast tuleb jätta ukse taha ning missal ei tohi pildistada – selle eest hoolitseb Vatikani fotograaf.

Vastuvõtusaalist läheme väikse-masse

koridori ning sealt pisikesse, liht-sasse kabelisse, milles ruumi kõige rohkem mõnekümnele inimesele. Hiljem on paljud meist rääkinud, et alles pärast seismist mõnda aega kabelis märkasid nad selle keskel

hallipäist meest palvetamas. Ja raske on seda äratundmise hetke kirjeldada, sest see ei ole sõnadesse pandav. Teadmiseks neile, kes ei ole roomakatoliku kiriku li-ikmed – meie jaoks oli see mitte kohtu-mine ihaldatud staari, vaid inimkonna esimese inimesega, kes meid kõiki teab, tunneb ja armastab. Ja mitte ainult meid, vaid ka neid, kes ei ole rooma-katoliik-lased, kes ülepea ei olegi usklikud. Kõiki, kes kannavad endas 20. sajandit, seda Ju-mala- ja seega ka inimvaenulikemat kõi-gist kristliku kultuuri ajajärkudest. Olles temaga, tajume me seda valu ja muret, mida leiab Püha Isa entsüklikatest ja ava-likest pöördumistest, me tunneme, et me peame maa peal õiget võitlust.

Püha Isa abistavad missa pidamisel meie piiskop Erwin Joseph ning veel üks piis-kop paavsti lähikonnast. Me laulame Ju-mala ning paavsti auks Eesti rahvalaule ja saame armulauda.

Peale missat naaseme vastuvõtusaali, mille troonil võtab istet Johannes Paulus II. Austame järjekorras Püha Isa ja anname suud Püha Peetruse järjepidevuse kand-jale, pitsersõrmusele Johannes Pauluse paremas käes. Püha Isa kätt hoides tunne-vad kõik, kuidas ta libistab pihku väikese paunakese. Vatikani vapiga paunakeses on ilusa kingitusena palvehelmed.

Enne Eestist lahkumist lubas isa Miguel meile, et paavst võtab meid võimalusel audientsile, toimunu ületas aga mitme-kordselt kõige julgemaid ootusi. Päevast päeva inimestest ümbritsetud Püha Isa va-

lis vaipse ja omaette hommikupalvuse asemel tunnikese pisikese Eesti imepisikese katoliku kogukonna esindajatega.

Äsja ise Jeruusalemma palverännakult naasnud Johannes Paulus

oli heas tujus ning tundis muuseas huvi, kui palju katoliiklasi on Eestis. «Nii et kõik on siis praegu siin,» kommenteeris ta vastust heatahtliku ironiaga.

Paavst lahkub nüüd 47 inimese juurest, et kõneleda juba kell 10 Püha Peetruse väljakul 70 000 vaimustunud kristlasele. Me lahkume vastuvõtusaalist õnnelikena, sest palverännak on juba selleks hetkeks andnud kuhjaga õnnistust. Lossi uksest väljudes silmab veel kirevaid Šveitsi kaardiväelasi, kes jäid eelnevas ootusepavilikus sootuks märkamata.

See kohtumine paavstiga ei jää veel viimaseks ning me sisustame audientsini jäävat aega Vatikani ümbruses asuvates poeketes, kõige suurema kandamiga naaseb sealte isa Miguel kes kannab kaenlas kaalukat risti Tartu nunnadele.

Enne audientsi juhatatakse meid istuma katedraali kõrvale, paavsti trooni vahetus läheduses asuvatesse ridadesse. Valge auto sõidab läbi juubeldavate rahvahulkade, kandamiseks tervitusi jagav Johannes Paulus. Seejärel istub paavst Püha Peetruse katedraali esises varjualuses oma troonile ja räägib rahvale palverännakust Pühale Maale. Palvetele järgnevad õnnistussõnad kohaletulnutele, teiste seas ka Eesti palveränduritele. Püha Isa õnnistab meid, meie peresid ja lapsi ning meie haiguses ja viletsuses vaevlevaid kaasmaalasi.

Järgnevalt tulevad Peetruse Aujärje ette kümned ja sajad inimesed. Paavst jagab eraldi õnnistust abiellujatele, imikutele, invaliididele, sõjaväelastele, kaugelt-kaugelt

saabunud tume-danahalistele rahvariietes katoliik-lastele, jalgrattavõistkonnale ja kes teab veel kellele. Talle tuuakse palju ilusaid kingitusi, näitamaks oma armastust Papa Paolo vastu.

Taevast võitleb päike vihmapilvedega, tähelepanelikumate vaatlejate sõnul on päike väljas siiski kogu selle aja, mil Püha Isa räägib. Otsekohe peale audientsi lõppu ja paavsti lahkumist puhkeb aga tõeline paduvihm, nõnda et kümned tuhanded jooksevad päästvate sammaskäikude alla varju.

EESTI APOSTELLIK ADMINISTRATUUR

23. aprillil määras Püha Isa Eesti Apostellikuks Administraatoriks isa Philippe Jourdani. Tõstes ta samal ajal piiskopi seisusesse. Eesti Apostellik Administraator rajati 1.11.1924. Isa Philippe on kuues Eesti Apostellik Administraator. Kuna Eesti ei ole piiskopkond, siis määrati ta titulaarpiiskopiks Pertusa piiskopkonnas (praegune El-Harairia), mis asub kunagises Rooma provintsis Aafrikas, Kartaago kirikuprovintsi alluvuses. (Peapiiskop Zurbriggen on titulaarpiiskop Glastonia piiskopkonnas ja jääb Balti riikide nuntsiuseks.) Titulaarpiiskop on piiskop ilma piiskopkonnata, aga kuna ameti järgi on piiskopi üks ülesandeid olla Kiriku pea, siis titulaarpiiskop saab niimoodi oma kohust täita. Teine põhjus titulaarpiiskopi määramisel on mingi koha mälestuse hoidmine, mis kunagi oli Kirikule väga oluline, kuid nüüd on kas langenud mitte-

kristlaste kätte ja on ilma kleeeruse ja uskliketa või on teise piiskopkonnaga liidetud. See tava on pärit 13. saj. algusest, kui oli kaotatud palju alasid Põhja-Aafrikas ja Lääs-Idas, lootes samal ajal, et nad saavad kunagi sinna naasta, olid mõned neist abiks teistes piiskopkondades. Hiljem on titulaarpiiskoppideks, nõ abipiiskopid või piiskopid misjonimaades ja kohtades kus on vähe usklikke. Titulaarpiiskopiks olemine ei vähenda mingil moel piiskopi ametit, ega seisust.

Apostellik Administratuur ja mitte piiskopkond rajatakse Kiriku poolt erinevatel põhjustel, selleks võib olla materjaalsete vahendite vähesus enese ülalpidamiseks või piisava arvu vaimulike puudumine, kui ka mõni poliitiline põhjus, näiteks aladel, kus on valitsevaks Ortodoksi Kirik.

H.H.

EESTI APOSTELLIKUD ADMINISTRAATORID:

Peapiiskop **Antonino Zecchini S.J.**

1.11.1924-11.05.1931

Peapiiskop **Eduard Proftlich S.J.**

11.05.1931-22.02.1941

Okupatsiooni periood ilma apostelliku administraatorita 1941-1991

Peapiiskop **Justo Mullor García**

15.04.1991-02.04.1997

Peapiiskop **Erwin Josef Ender**

09.08.1997-19.05.2001

Peapiiskop **Peter Stephan Zurbriggen**

15.11.2001-2005

Piiskop-electus **Philippe Jourdan**

23.03.2005-

Allikas: *The Catholic Historical Review* vol. LXXXVIII

PIISKOP PIISKOPIST: VASTAB PEAPIISKOP ZURBRIGGEN

Kuidas toimus Apostelliku Administraatori määramine?

Ausalt öeldes oli senine olukord minu jaoks natuke raske, sest mõned ringkonnad ei olnud päri sellega, et Apostellik Administraator ei paikne siin, Tallinnas, vaid käib Vilniusest. Tuleb aga arvestada, et ma ei määranud end ise, määrajaks oli Püha Isa, kes palus mul seda kohust täita. Ja siis inimesed kirjutasi sellest Rooma ja ma pidin leidma sellele kohale sobiva kandidaadi. Muidugi pole siin just suurt valikut. Mõned inimesed küsivad, kas need määramised ikka kehtivad. Aga kogu protsess sai alguse juba varem, sest enne peab koguma nõusolekuid riigivalitsustelt - nagu diplomaatide puhul kohane. Samuti pidi küsima Msgr Pihilippe käest, kas ta on nõus ja millal ta seda soovib teha. Leppisime kokku, et 1. aprill ei ole kohane, sest see on Euroopa riikides naljapäev. Otsustasime 3. aprillil kasuks. Kuid erinevate asjaolude tõttu avaldati see ikka 1. aprillil, nii et ka Jumal mõnikord.... Põhjus oli selles, et kardinal Sodanoga sai planeeritud, et ma peaks otsuse täna [3.04.2005] teatavaks tegema, aga siis ta helistas mulle ja ütles, et ta [Püha Isa] tervis ei ole hea. Niisiis avaldati otsus *L'Osservatore Romanos* ikkagi just 1. aprillil.

Mida tähendab Eestile I Philippe määramine Apostellikuks Administraatoriks?

Igäühel on oma iseloom ja anded. Isa Philippe on väga lahke ja haritud inimene. Arvan, et Eesti jaoks on see hea kahel põhjusel. Esiteks, ta paikneb Tallin-

nas. Kui ei saa mingit otsust vastu võtta, võidakse mõnikord öelda vabanduseks, et administraator on Vilniuses. Igaüks peab täitma oma kohuseid ja nõndaviisi on see väga lihtne. Teistes maades ei ole piiskop iga preestri taga ütlemas, et tee seda või teist; preestrid on ikkagi kaastöölised. Kui piiskop peab tegelema kõigega, on tal väga raske.

Teiseks räägib isa Philippe eesti keelt. Ma üritan lugeda missat eesti keeles, aga ma pean kogu aeg vaatama ladinakeelset teksti, et aru saada, mida ütlen. Minu olukord ei olnud ka sellepärast kerge, et ma teadsin algusest peale, et ühel päeval mind asendatakse. Sellekohane väljend „ad nutum Sanctae Sedis“ tähendab, et Püha Tool annab sulle märki, et siin on su töö lõpetatud. Isa Philippe on aga seatud Apostellikuks Administraatoriks määramata ajaks.

Ma jään ikkagi nuntsiuseks. Tahaksin „Maarja kabeli“ 15. augustiks valmis saada. Praegu on isa Philippe valitud, aga ta peab enne kohused üle võtma ja vande andma. Seniks olen ma maailmas ainuke, kes on ühtaegu nii nuntsius kui ka apostellik administraator.

Küsitles H.H

INTERVJUU:

ISA MIGUEL RÄÄGIB KOHTUMISTEST PAAVSTIGA JA UUE APOSTELLIKU ADMINISTRAATORI MÄÄRAMISEST.

I. Miguel, olete kindlasti kohtunud paavst Johannes Paulus II-ga?

Palun rääkige nendest kohtumistest.

Ma olen preester tänu talle. Aastal 1985 oli paavst külas Tšiilis. See oli hetk, mil pidin otsustama oma tuleviku. Mäletan, et olin staadionil, kus paavst kohtus noorte-

ga. Tema kõne oli väga sütitav ja meeldejääv. See oli suurepärane kogemus. Ta kutsus üles, et tuleb võtta Kristus oma ellu ja see hääl julgustas mind. Ta julgustas olema Kristuse lähedal. See oli minu elus esimene tõsine otsus ja ma arvan, et see oli mulle väga tähtis. Samal aastal võtsin ma vastu kinnitamise sakramendi. Olin siis 20-aastane.

Olen tänulik, et minu kinnitamise ja paavsti Tšiilis viibimise aasta kokku langes. See on esimene mälestus. Pärast seda olen teda kohanud veel kolm korda:

Esimene kord oli Santo Domingos, koos meie seminaristidega. Seal kuulutati üks mees pühakuks. See oli Augustino Recollecto. Paavst möödus minust ootamatult, ta tuli minu juurde ja tervitas mind. See oli kiire ja põgus hetk.

Teine kord oli, kui korraldati kohtumine kõigile preestritele, kes minuga koos seminaris ordineeriti. See juhtus palverännakul Itaaliasse. See palverännak oli nagu meie preestrikspühitsuse mesinädalad. Olime otsustanud, et tahame minna Itaaliasse ja Pühale Maale. Käisime Assisis, püha Franciscuse jälgedes ja olime Itaalias kolm päeva. Hiljem reisisime sealt Pühale Maale. Enne aga peatusime Roomas ja seal kohtusime paavstiga. Ma olin siis juba käinud siin Eestis ja andsin talle edasi tervitused Eestist. Kohtusime paavstiga kirikus ja ta võttis meid hiljem vastu oma kabinetis. Pärast viibisime koos missal püha Peetruse kabelis.

Viimane ja kõige eredam mälestus on mul sellest, kui sõitsime 50 inimesega siit Eestist palverännakule Itaaliasse aastal 2000. Kohtusime seal paavstiga. Ta tuli just Iisraelist ja oli väsinud, aga ta tegi midagi uskumatut ning võttis meid siiski vastu. Tava-

liselt ei võta ta inimesi vastu päev pärast reisi. Aga järgmisel hommikul kell 7 kohtusime tema kabelis. Ta kustus ainult meid - eestlasi ja meie piiskoppi, kelleks oli toona Erwin Josef. Seal olid veel

isa Alfonso ja kõik eesti palverändurid, oli mitmeid inimesi ka meie kogudusest. Me laulsime eestikeelseid laule ja mina lugesin eesti keeles evangeeliumi. Pärast viibisime lühikest aega koos paavstiga, ta tervitas igauht meie grupist. See oli suurepärase. Ta kinkis igauhele roosipärja. Samal hommikul oli püha Peetruse väljakul 70 tuhat palevrändurit. Sellel teenistusel ta palus, et eestlased istuksid tema lähedal.

Kõik see julgustas mind ja see on mu kõige hilisem ja ilusam mälestus meie paavstist.

Ja tegelikult on ta minu jaoks inimene, kes on oma tegude ja sõnadega näidanud, et ta juhib meid Kristusele lähemale. Tema oli see karjane, kes julgesti selgitas, mida inimesed tegelikult peaksid otsima: rahu, elu, õiglust ja rõõmu. See on kõik see, mida ma meie paavstist mäletan enda elus.

Ehk on nendelt kohtumistelt Teile meelde jäänud mõni eriti ere hetk? Ehk on Teil meeles, mida paavst Teile näiteks viimasel kohtumisel ütles. On Teil mõni väga isiklik mälestus nendelt kohtumistelt?

Kui ma teist korda temaga kohtusin, siis kõik preestrid läksid ükshaaval tema juurde ja andsid talle käe ja suudlesid tema sõrmust. Aga mina ütlesin julgesti, et kallid Püha Isa, mina töötan Eestis - muidugi itaalia keeles – ja mäletan, et ta vastas, et tal on väga head mälestused külaskäigust Eestisse. Ta ütles, et mäletab hästi oma

viibimist Tallinnas. Ja lisas midagi julgustavat selle kohta, kuidas peaksin siin Eestis töötama. Ma ei mäleta täpselt tema sõnu, aga ma mõistsin, et Eesti on talle kallis.

See puudutas mind, et ta mäletab väga hästi Eestit ja seda külaskäiku siia.

Tegelikult see viimane kingitus näitab ju ka seda, mida ta meile andis. Ta määras meile piiskopiks i. Philippe'i. Seega ta muretses omamoodi Eesti eest.

Palun öelge, kuidas see, et isa Philippe on nüüd meie piiskopiks määratud, aitab kaasa meie Kiriku arengule? Mis muutub Teie arvates nüüd meie Kiriku elus või meie koguduse elus Tartus?

Muutub see, et piiskop on nüüd meie kohalik inimene, kes asub kohapeal ja me ei pea ootama, millal piiskop tuleb. Tegelikult on ta ju rohkem kursis meie Kiriku vajadustega siin Eestis. I.Philippe on olnud siin kaua aega.

Kuna nuntsius peab muretsema nii erinevate Kiriku elu aspektide eest, siis i. Philippe'il on hea ülevaade sellest, mida me vajame. Arvan, et isa Philippe on õige inimene, kes oskab arvestada, missugused on meie Kiriku elus kõige vajalikumad aspektid. Näiteks mida paluda või mida muretseda.

Teine asi on tema keeleoskus, mis aitab ikkagi tulla inimestele lähemale. Ma arvan, et piiskop peab olema ühtsuse märk. See aitab meie Kirikut ühendada. Praegu kipume olema rohkem erinevad kogudused, aga edaspidi ehk hakkame üksteist lähemalt tundma, kuna piiskop on meile lähemal. Ma arvan, et tema saab teha seda ühtsuse kujundamise tööd kõige paremini. Ta on kohal ja tunneb rohkem meie vajadusi. Koos temaga hakkame

tundma end teistele kogudustele lähemal.

Aga mida ootate, isa Miguel, et isa Philippe teeks kõigepealt?

Mida konkreetset võiks isa Philippe teha Tartu koguduse heaks ja mis võiks olla teisiti. Või millest te temaga kohtumisel rääkida kavatsete?

Ehk viibib ta meiega nüüd siin Tartus kauem kui liturgia ja sellele järgneva põgusa kohtumise aja. Loodan, et saame nüüd tunda, et piiskop on tõepoolest nõomainimene. Kui ta viibiks siin meie kutsel paar-kolm päeva, saaks ta senisest paremini süveneda Tartu koguduse ellu ja -vajadustesse

Eesti oma piiskop annab ka mulle kui preestri suurema läheduse tunde Püha Tooliga – tunnen end siin siis teatud mõttes piiskopi asendajana kohapeal.

Ehk avanevad nüüd varasemast paremad võimalused ka pastoraalseks tööks, mis seni ei ole olnud piisavalt konkreetne.

Peame pöörama kirikus rohkem tähelepanu perekonnale ja koolile ning hariduse küsimustele. Võibolla mõistame siis, et kõik see on üks suur töö, et pole ikka päris nii, et iga preester nokitseb oma koguduses omaette midagi teha.

Seesama suur töö on tähtis ja sarnane nii Tartus, Tallinnas kui mujal ning usun, et piiskop aitab meil seda tööd ühtlustada ja parandada.

On veel palju muudki, mis aitaksid üle Eesti asuvaid kogudusi ühendada ning seejuures ongi hindamatu väärtusega piiskopi kui õpetaja roll. Tema peab meile õpetama, milline on katoliku kiriku doktriin.

Kas on olnud juttu ka sellest, millal piis-

kop pühitsetakse?

Arvan, et see protsess võtab kolm-neli kuud aega.

Teiseks on ta nimetatud apostellikuks administraatoriks, arvata-vasti Apostelliku Administratuuri staatus muutub ja meil on oma piiskopkond. Üks asi on Apostellik Administraator ja teine diotsees. Ma arvan, et piiskopi määramine on esimene samm Eesti oma diotseesi loomisel.

Kirik liigub aeglaselt ning me ei pea muretsema selle pärast, millal ta teeb. Kirik üldiselt ei kiirusta selliste asjadega

I. Philippe on seotud Opus Deiga. Nagu te olete kindlasti lugenud, on palju kommentaare kirjutatud selle kohta, et nüüd on Eesti kirik nagu Opus Dei kirik. See on väga kriitiline suhtumine. Üks liikumine ei saa ju esindada meie Kirikut. Mida Teie ütlete selle kohta?

Minu arvates on Opus Dei nagu Püha Vaimu kingitus. See on konkreetne tee, mille läbi võib täiskasvanud inimene leida tee pühadusele. Aga ma arvan, et kui isa Philippe on valitud piiskopiks, siis ei saa Opus Dei olla talle eesmärk omaette, vaid ta peab olema nagu karjane, kes muretseb paljude ja erinevate kirikuga seotud aspektide eest. Kuigi me teame et ta oli varem Opus Dei poolt - nii nagu frantsiskaaniid on ju frantsiskaaniide poolt või mina neokatehumeenide spiritualiteedi poolt- peab piiskop siiski unustama isikliku kogemuse ja muretsema kõigi inimeste vajaduste pärast.

Võib-olla tõesti inimesed kardavad, et isa Philippe on seotud rohkem Opus Deiga või nende spiritualiteediga. Aga tundes isa Philippe'i ma ei usu, et tema sellest aru ei saa. Arvan, et ta hoolitseb kõigi inimeste

eest.

Ma ei karda seda, et meie Kirik muutub Opus Dei Kirikuks. Arvan, et tema ülesanne piiskopina on suur ja raske. Peame palvetama, et Jumal aitaks teda.

Usun, et ta ei nõua minult Opus Dei heaks töötamist siin kirikus. Pigem soovib ta, et ma töötaksin kogu kiriku heaks. Olen ses suhtes positiivselt ja optimistlikult meelestatud.

Isa Migueliga vestles T.R.

KOGUDUSE KONTAKTANDMED:

Veski 1-1A; EE-51005 Tartu
tel 742 2735; GSM 55 41 162; faks 742 1841

kogudusepreester isa Miguel Angel Arata Rosenthal

e-post: miguel@miksike.ee

www.neitsimaarja.ee

TEENISTUSED TARTU KIRIKUS:

Pühapäeviti	10.30	Poolakeelne Missa
	12.00	Eestikeelne Missa
Esmaspäeviti	18.00	Eestikeelne Missa
Teisipäeviti	18.00	Eestikeelne Vesper
Kolmapäeviti	18.00	Eestikeelne Missa
Neljapäeviti	17.30	Roosipärg
	18.00	Eestikeelne Missa
Reedeti	18.00	Eestikeelne Missa
	18.30	Adoratsioon
Laupäeviti	8.30	Eestikeelne Missa

Ristimine ja esimene armulaud lastele.

Igal laupäeval kell 11 oodatakse Katoliku Kirikus lapsi, kes soovivad **valmistuda ristimiseks ja esimeseks armulauaks**. Võtta ühendust Isa Migueliga.

Pihile soovijad peaksid ühendust võtma koguduse preestriga.

TEADE!

Eelmises Teataja numbris ilmunud kirikukalendri psalmid (v.a. pühapäevased) on Vulgata numeratsiooniga. Toome ära tabelina Eesti Piibliseltsi ja Vulgata psalmi numbrite erinevused. Toimetus palub vabandust segaduse pärast.

EPS	Vulgata
1-8	1-8
9-10	9
11-113	10-112
114-115	113
116:1-9	114
116:10-19	115
117-146	116-145
147:1-11	146
147:12-29	147
148-150	148-150

Toimetasid:

Õde Vojtecha, Niilo Kaldalu, Hannes Heinsar, Toivo Reitalu

Keelelist nõu andsid: Monika Kaldalu, Nils ja Mari Niitra

Kujundas ja küljendas: Hannes Heinsar

Ühendust saab aadressil: teated@katoliku.ee